

APSTIPRINU:
Valsts aģentūras „Civilās aviācijas aģentūra”
direktors
MG /Māris Gorodcovs/
2021. gada 30. augustā

LATVIJAS REPUBLIKAS CIVILĀS AVIĀCIJAS GAISA KUGU LIDOJUMU DROŠUMA PROGRAMMA

Versija	3
Atsauces	Čikāgas konvencijas 1., 6., 8., 11., 13., 14. un 19. pielikums

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
Priekšvārds	3
1. Ievads	4
2. Akronīmi un saīsinājumi	5
3. Lidojumu drošuma politika un mērķi	6
3.1. Tiesiskais regulējums lidojumu drošuma jomā	6
3.2. Lidojumu drošuma politikas paziņojums.....	7
3.3. Pienākumi un atbildība lidojumu drošuma jomā.....	7
3.4. Aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšana.....	9
3.5. Atbilstības nodrošināšanas politika.....	10
4. Lidojumu drošuma risku pārvaldība.....	11
4.1. Vienošanās ar pakalpojumu sniedzējiem par lidojumu drošuma rādītājiem.....	11
4.2. Lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas prasības pakalpojumu sniedzējiem.....	11
4.2.1. Gaisa kuģu un bezpilota gaisa kuģu ekspluatanti.....	12
4.2.2. Tehniskās apkopes organizācijas.....	12
4.2.3. Gaisa kuģu lidojumu apkalpes locekļu apmācību sniedzēji, lidojumu simulācijas trenāžieru kvalifikācijas sertifikātu turētāji, aviācijas medicīnas centri.....	13
4.2.4. Aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēji.....	13
4.2.5. Lidlauku ekspluatanti.....	14
4.3. Lidojumu drošuma pārvaldība.....	14
4.4. Apdraudējumu identificēšana un lidojumu drošuma risku vadība.....	16
5. Lidojumu drošuma nodrošināšana.....	17
5.1. Lidojumu drošuma sistēmas uzraudzība.....	17
5.2. Pieņemamais lidojumu drošuma izpildes līmenis.....	17
6. Lidojumu drošuma veicināšana.....	19
6.1. Apmācība saziņa un lidojumu drošuma informācijas izplatīšana.....	19
6.1.1. Apmācība Civilās aviācijas aģentūrā.....	19
6.1.2. Saziņa un informācijas izplatīšana Civilās aviācijas aģentūrā.....	19
6.2. Apmācība, saziņa un lidojumu drošuma informācijas izplatīšana ārpus Civilās aviācijas aģentūras.....	19
6.2.1. Apmācība ārpus Civilas aviācijas aģentūras.....	19
6.2.2. Saziņa un lidojumu drošuma informācijas izplatīšana ārpus Civilās aviācijas aģentūras.....	19
6.2.3. Lidojumu drošuma datu aprite.....	20
Latvijas Republikas civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma paziņojums.....	21
1. pielikums: Institūciju sadarbības shēma lidojumu drošuma jomā	
2. pielikums Latvijas Republikas civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma plāns	

Priekšvārds

Latvija kā viena no Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (ICAO) dalībvalstīm, lai nodrošinātu augstu gaisa kuģu lidojumu drošuma (turpmāk – lidojumu drošums) līmeni un samazinātu aviācijas nelaimes gadījumu iespējamību, atbilstoši 1944.gada 9.decembra *Konvencijas par starptautisko civilo aviāciju* (turpmāk – Čikāgas konvencija) 19.pielikuma prasībām ir izstrādājusi Latvijas Republikas civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmu (turpmāk - Valsts drošuma programma), kurā izklāstīta valsts loma lidojumu drošuma pārvaldībā un pārvaldības ietvaros veicamās aktivitātes, tajā skaitā lidojumu drošuma uzraudzība un lidojumu drošuma risku kontroles pasākumi.

Valsts drošuma programma ir izveidota ņemot vērā Čikāgas konvencijas 1., 6., 8., 11., 13., 14. un 19. pielikuma standartus un rekomendēto praksi, Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 4.jūlija Regulā (ES) Nr.2018/1139 par kopīgiem noteikumiem civilās aviācijas jomā un ar ko izveido Eiropas Savienības Aviācijas drošības aģentūru, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.2111/2005, (EK) Nr.1008/2008, (ES) Nr.996/2010, (ES) Nr.376/2014 un Direktīvas 2014/30/ES un 2014/53/ES un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.552/2004 un (EK) Nr.216/2008 un Padomes Regulu (EEK) Nr.3922/91 (turpmāk – Regula Nr.2018/1139) noteikto, Eiropas Aviācijas drošības aģentūras (EASA) izstrādāto Eiropas aviācijas drošuma plānu (EPAS) un, 2015. gada 2. marta Komisijas īstenošanas lēmumu Nr.2015/347, kurā iztirzāta dažu mērķu, kas iekļauti valsts vai funkcionālo gaisa telpas bloku plānos, kuri iesniegti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.549/2004, neatbilstība Savienības mēroga darbības uzlabošanas mērķiem otrajam pārskata periodam un izklāstīti ieteikumi minēto mērķu pārskatīšanai.

Valsts drošuma programmas īstenošanas pasākumi tiek iekļauti Valsts aviācijas drošuma plānā (SPAS), kurā atbilstoši Eiropas aviācijas drošuma plānam noteikti lidojumu drošuma mērķi civilās aviācijas jomā Latvijā. Valsts aģentūra “Civilās aviācijas aģentūra” (turpmāk – Civilās aviācijas aģentūra) atbilstoši 2013. gada 3. maija Komisijas īstenošanas regulas Nr.390/2013, ar ko nosaka aeronavigācijas pakalpojumu un tīkla funkciju darbības uzlabošanas sistēmu aeronavigācijas darbības uzlabošanas ietvaros 5. panta prasībām, aeronavigācijas darbības uzlabošanas plānu otrā atskaites perioda (2015.-2019.gadam) drošuma rādītājiem Latvijas aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējam VAS “Latvijas gaisa satiksme” un Latvijas valstij izstrādāja Ziemeļvalstu funkcionālā gaisa telpas bloka (turpmāk – NEFAB) ietvaros. Ikgadējais monitoringa ziņojums par otrā atskaites perioda plānā sasniegtajiem mērķiem tika sagatavots NEFAB ietvaros un iesniegts Eiropas Komisijas Darbības izvērtēšanas iestādei (*Performance Review Body*) līdz katra gada 1. jūnijam. Atbilstoši Komisijas 2019. gada 11. februāra īstenošanas regulas (ES) Nr.2019/317, ar ko nosaka darbības uzlabošanas sistēmu un tarifikācijas sistēmu Eiropas vienotajā gaisa telpā un atceļ īstenošanas regulas (ES) Nr. 390/2013 un (ES) Nr. 391/2013 nosacījumiem, aeronavigācijas darbības uzlabošanas plāns 2020.-2024.gadam izstrādāts nacionālā līmenī. Gan 2015.-2019.gadam, gan 2020.-2024.gadam izstrādātos drošuma mērķus valstij un VAS “Latvijas gaisa satiksme” apstiprinājusi Eiropas Komisija un tie ir integrāla Valsts drošuma programmas sastāvdaļa.

1. Ievads

Čikāgas konvencijas 19.pielikums nosaka, ka katras ICAO dalībvalsts pienākums ir izveidot valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmu (*state safety programme - SSP*), kas kalpo kā pārvaldības sistēma, lai noteiktu un pārvaldītu lidojumu drošumu valstī. Valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programma tiek īstenota atbilstoši konkrētās dalībvalsts aviācijas nozares apmēram un sarežģītības pakāpei, un ir izstrādāta ar mērķi, lai nodrošinātu valstī noteikto pieņemamo lidojumu drošuma līmeni, tādējādi demonstrējot valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmas un aviācijas pakalpojumu sniedzēju gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas (*SMS*) funkcionalitāti. Prasības attiecībā uz valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmas jautājumiem Eiropas Savienības līmenī iekļautas Regulā Nr.2018/1139 un tās īstenošanas noteikumos.

Atbilstoši ICAO standartiem un rekomendētajai praksei katrai Čikāgas konvencijas dalībvalstij jānosaka un jābūt spējīgai realizēt pieņemamu lidojumu drošuma līmeni valstī, kas tiek noteikts un uzturēts balstoties uz valsts gaisa kuģu lidojumu drošuma programmas pamatnostādnēm. Pieņemamā lidojumu drošuma līmeņa koncepts papildina lidojumu drošuma pārvaldības pieeju, kas balstīta ne tikai uz aviācijas nozares pakalpojumu sniedzēju atbilstību normatīvo aktu prasībām, bet arī uz civilās aviācijas darbības izpildes analīzi (*performance based approach*).

Latvijas Valsts drošuma programmā izmantota Čikāgas konvencijas 19.pielikumā noteiktā valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmas struktūra:

- 1) lidojumu drošuma politika, mērķi un resursi;
- 2) lidojumu drošuma risku pārvaldība;
- 3) lidojumu drošuma nodrošināšana;
- 4) lidojumu drošuma veicināšana.

Valsts drošuma programma balstīta uz ICAO kritisko elementu koncepta pamata. Valsts drošuma programmas 3.sadaļa aptver ICAO kritiskos elementus CE-1, CE-2, CE-3 un CE-4, 4. un 6.sadaļā iekļauti kritiskie elementi CE-5 un CE-8, savukārt 5.sadaļā atspoguļoti kritiskie elementi CE-6 un CE-7.

2. Akronīmi un saīsinājumi

ADREP	ICAO nelaimes gadījumu un incidentu ziņošanas sistēma
ANGIIB	Aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs
AOC	gaisa kuģu ekspluatanta apliecība
ATO	apstiprināta mācību organizācija
CAMO	lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija
CAO	Apvienotā lidojumderīguma organizācija
CAT	komerciāli gaisa pārvadājumi
DTO	deklarēta mācību organizācija
EASA	Eiropas Aviācijas drošības aģentūra
EASP	Eiropas aviācijas drošības programma
EPAS	Eiropas aviācijas drošības plāns
ECAC	Eiropas Civilās aviācijas konference
ECCAIRS	Eiropas Koordinācijas centra gaisa kuģu atgadījumu ziņošanas sistēma
EUROCONTROL	Eiropas Aeronavigācijas drošības organizācija
FSTD	lidojumu simulācijas trenažieris
GASP	Vispasaules aviācijas drošuma plāns
ICAO	Starptautiskā civilās aviācijas organizācija
ISO	Starptautiskā standartizācijas organizācija
JAA	Apvienotā aviācijas iestāde
JRC	Eiropas Komisijas kopīgais pētniecības centrs
NCC	nekomerciāli gaisa pārvadājumi ar kompleksiem gaisa kuģiem ar dzinēju
NCO	nekomerciāli gaisa pārvadājumi ar gaisa kuģiem, kas nav kompleksi gaisa kuģi, ar dzinēju
NMO	nacionāla mācību organizācija
SAFA/SACA	ārvalstu gaisa kuģa inspekcija
SMS	gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēma
SPAS	Valsts aviācijas drošuma plāns
SPO	specializētā ekspluatācija
SSP	Valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programma
TNGIIB	Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs
LUC	Vieglo bezpilota gaisa kuģu sistēmu ekspluatanta sertifikāts

3. Lidojumu drošuma politika un mērķi

3.1. Tiesiskais regulējums lidojumu drošuma jomā

Kopš 1992.gada Latvija ir ICAO dalībvalsts un ievēro Čikāgas konvencijā noteiktos starptautiskos civilās aviācijas darbības pamatprincipus, standartus un ieteikumus, lai nodrošinātu lidojumu drošumu, drošību, efektivitāti un regularitāti ICAO dalībvalstīs. Saskaņā ar Čikāgas konvencijas 44.pantu ICAO mērķi un uzdevumi lidojumu drošuma jomā ir starptautisko gaisa satiksmes principu un metožu izstrāde un atbalsts starptautiskās gaisa transporta jomas plānošanai un attīstībai, lai:

- nodrošinātu drošu un uz attīstību vērstu starptautisko civilo aviāciju visā pasaulē;
- apmierinātu pasaules iedzīvotāju vajadzības pēc droša, regulāra, efektīva un ekonomiska gaisa transporta un;
- sekmētu starptautiskās gaisa satiksmes lidojumu drošumu un drošību.

Eiropas Savienības līmenī lidojumu drošumu regulē Eiropas Savienības normatīvie akti, kas Latvijai ir saistoši kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai 2004.gadā. Pamatprasības noteiktas Regulā Nr.2018/1139 un tās īstenošanas noteikumos. Eiropas Savienības pamatprasības aviācijas drošības un lidojumu drošuma jomā balstītas uz ICAO standartiem un rekomendēto praksi.

Lidojumu drošuma prasības, kas piemērojamas civilās aviācijas jomā Latvijas Republikas teritorijā un nav noteiktas Eiropas Savienības aviāciju regulējošos normatīvos aktos, iekļautas likumā „Par aviāciju” un Ministru kabineta noteikumos, kas izdoti uz likuma “Par aviāciju” pamata. Latvijas Republikas nacionālie normatīvie akti aviācijas jomā ir balstīti uz ICAO starptautiskajiem standartiem un rekomendēto praksi, kas ietverta Čikāgas konvencijas pielikumos. Civilās aviācijas aģentūra mājas lapas sadaļā *Normatīvie akti* ir pieejams saraksts ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, tajā skaitā Ministru kabineta noteikumiem, kuri cīta starpā nosaka prasības lidojumu drošuma jomā. Papildus jau iepriekš minētajām saistībām, Latvijas Republika ir apņēmusies pildīt savas saistības arī pret Eiropas aeronavigācijas drošības organizāciju (EUROCONTROL) un Eiropas civilās aviācijas konferenci (ECAC).

EUROCONTROL, kas dibināta 1960.gadā, koordinē un plāno gaisa satiksmes kontroli visā Eiropā. Veicot savas funkcijas, tā sadarbojas ar valsts institūcijām, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējiem, civilās un militārās gaisa telpas izmantotājiem, lidostām un citām organizācijām. EUROCONTROL funkcijas nosedz visus *gate-to-gate* aeronavigācijas pakalpojumus, tajā skaitā stratēģisko un taktisko gaisa kuģu plūsmas vadību, gaisa satiksmes vadības dispečeru apmācību, gaisa telpas reģionālo kontroli un aeronavigācijas pakalpojumu sniegšanas maksas iekasēšanu. Latvija ir EUROCONTROL dalībvalsts kopš 2011.gada.

ECAC ir starpvaldību organizācija, kas veicina nepārtrauktu, drošu, efektīvu un ilgtspējīgu Eiropas gaisa transporta sistēmas attīstību, cenšoties saskaņot civilās aviācijas politiku un praksi starp tās dalībvalstīm, kā arī veicināt izpratni par politikas jautājumiem starp dalībvalstīm un citur pasaulei. ECAC stratēģiskās prioritātes ir civilās aviācijas drošība, lidojumu drošums un vide. Latvija ir ECAC dalībvalsts kopš 1993.gada.

Civilās aviācijas aģentūras mērķis lidojumu drošuma jomā ir nodrošināt Eiropas Savienības un ICAO prasību izpildi, tādējādi garantējot augstu lidojumu drošuma līmeni. To panāk sertificējot un uzraudgot aviācijas nozarē iesaistīto personālu un organizācijas. Lai realizētu Civilās aviācijas aģentūras uzstādīto mērķi, Civilās aviācijas aģentūra seko līdzi gan Eiropas Savienības, gan ICAO lidojumu drošuma iniciatīvām.

Lai nodrošinātu Latvijas Republikas civilās aviācijas darbības atbilstību ICAO standartiem un rekomendētajai praksei, Civilās aviācijas aģentūra uzraudzības funkciju veikšanai ir izstrādājusi iekšējās kvalitātes procedūras, tostarp iekšējās atbilstības uzraudzības un risku vadības procedūru. Civilās aviācijas aģentūra pēc informācijas par ICAO ierosinātajām izmaiņām Čikāgas konvencijas pielikumos saņemšanas koordinē Civilās aviācijas aģentūras un civilās aviācijas organizāciju (gaisa kuģu ekspluatanti, tehniskās apkopes organizācijas, mācību organizācijas, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēji un lidlauku ekspluatanti) darbības izvērtēšanu, tādējādi identificējot kopējās civilās aviācijas sistēmas darbības atbilstību ICAO ierosinātajām izmaiņām. Ja ICAO ierosinātajās izmaiņās Čikāgas konvencijas pielikumos tiek identificētas

atšķirības no Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, Civilās aviācijas aģentūra rīkojas atbilstoši tās Pārvaldības sistēmas rokasgrāmatā noteiktajām procedūrām un, ja nepieciešams, ierosina veikt izmaiņas Latvijas Republikas normatīvajos aktos.

Attiecībā uz Čikāgas konvencijas 19.pielikuma otro izdevumu, kas stājās spēkā 2019.gada 7.novembrī, Latvija ir nosūtījusi ICAO atšķirību ziņojumu un sagatavojuusi 19.pielikuma prasību ieviešanas plānu:

19.pielikuma prasības	Plānotais ieviešanas datums
3.3.2.1 c) apakšpunkts	Plānots pieņemt grozījumus Komisijas 2014.gada 26.novembra Regulā (ES) Nr.1321/2014 par gaisa kuģu un aeronavigācijas ražojumu, daļu un ierīču lidojumderīguma uzturēšanu un šo uzdevumu izpildē iesaistīto organizāciju un personāla apstiprināšanu un piemērot tos no 2022.gada 3.ceturkšņa.
3.3.2.1 d) apakšpunkts	Plānots pieņemt grozījumus Komisijas 2012. gada 3. augusta Regulā (ES) Nr.748/2012 ar ko paredz īstenošanas noteikumus par sertifikāciju attiecībā uz gaisa kuģu un ar tiem saistīto ražojumu, daļu un ierīču lidojumderīgumu un atbilstību vides aizsardzības prasībām, kā arī projektēšanas un ražošanas organizāciju sertifikāciju un piemērot tos no 2022.gada 3.ceturkšņa.
4.1.5 apakšpunkts	Plānots pieņemt grozījumus Komisijas 2014.gada 26.novembra Regulā (ES) Nr.1321/2014 par gaisa kuģu un aeronavigācijas ražojumu, daļu un ierīču lidojumderīguma uzturēšanu un šo uzdevumu izpildē iesaistīto organizāciju un personāla apstiprināšanu un piemērot tos no 2022.gada 3.ceturkšņa.
4.1.6 apakšpunkts	Plānots pieņemt grozījumus Komisijas 2012.gada 3.augusta Regulā (ES) Nr.748/2012 ar ko paredz īstenošanas noteikumus par sertifikāciju attiecībā uz gaisa kuģu un ar tiem saistīto ražojumu, daļu un ierīču lidojumderīgumu un atbilstību vides aizsardzības prasībām, kā arī projektēšanas un ražošanas organizāciju sertifikāciju un piemērot tos no 2022.gada 3.ceturkšņa.
4.1.7 apakšpunkts	Plānots pieņemt grozījumus Komisijas 2012.gada 3.augusta Regulā (ES) Nr.748/2012 ar ko paredz īstenošanas noteikumus par sertifikāciju attiecībā uz gaisa kuģu un ar tiem saistīto ražojumu, daļu un ierīču lidojumderīgumu un atbilstību vides aizsardzības prasībām, kā arī projektēšanas un ražošanas organizāciju sertifikāciju un piemērot tos no 2022.gada 3.ceturkšņa.

Civilās aviācijas aģentūra kā aktīva līdzdalībniece Eiropas un starptautiskās civilās aviācijas lidojumu drošuma uzraudzības un veicināšanas jomā aktīvi piedalās Eiropas aviācijas drošuma plāna apspriešanā. Civilās aviācijas aģentūras pārstāvji ir dažādu darba grupu un pasākumu dalībnieki lidojumu drošuma veicināšanā. Institūciju sadarbības shēma atspoguļota 1.pielikumā.

3.2. Lidojumu drošuma politikas paziņojums

Gaisa kuģu lidojumu drošuma politikas paziņojums atspoguļo Latvijas Republikas apņemšanos pildīt saistības attiecībā uz valsts pārvaldību un izvirzīto mērķu sasniegšanu lidojumu drošuma jomā. Lidojumu drošuma politikas paziņojums sagatavots ņemot vērā ICAO dokumenta Nr.9859 vadlīnijas.

3.3. Pienākumi un atbildība lidojumu drošuma jomā

Čikāgas konvencijas 19.pielikums nosaka, ka dalībvalstīm ir jāizstrādā valsts lidojumu drošuma programma, lai sasniegtu pieņemamu civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma līmeni. Vadlīnijas valsts lidojumu drošuma programmas izstrādei iekļautas ICAO dokumentā Nr.9859.

Eiropas Savienības dalībvalstis ir vienojušās kopīgi īstenot gaisa kuģu lidojumu drošuma pamatnostādnes, tādējādi nosakot, ka valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmas izstrāde negulstas tikai uz dalībvalstu pleciem, bet ir atkarīga arī no Eiropas Savienības politikas un nostādnēm gaisa kuģu lidojumu drošuma jomā. Eiropas Savienības līmenī dalībvalstīm ir saistošs Eiropas aviācijas drošuma plāns. Latvija un citas Eiropas Savienības dalībvalstis ir iesaistījušās arī Vispasaules aviācijas drošuma plāna (GASP) izstrādē un apspriešanā.

1993.gada 1.septembrī ar Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas pavēli Nr.220 valsts pārvaldes funkciju realizācijai civilajā aviācijā tika nodibināta Latvijas Civilās aviācijas administrācija. 2006.gada 1.janvārī Civilās aviācijas administrācija tika pārveidota par valsts aģentūru „Civilās aviācijas aģentūru”.

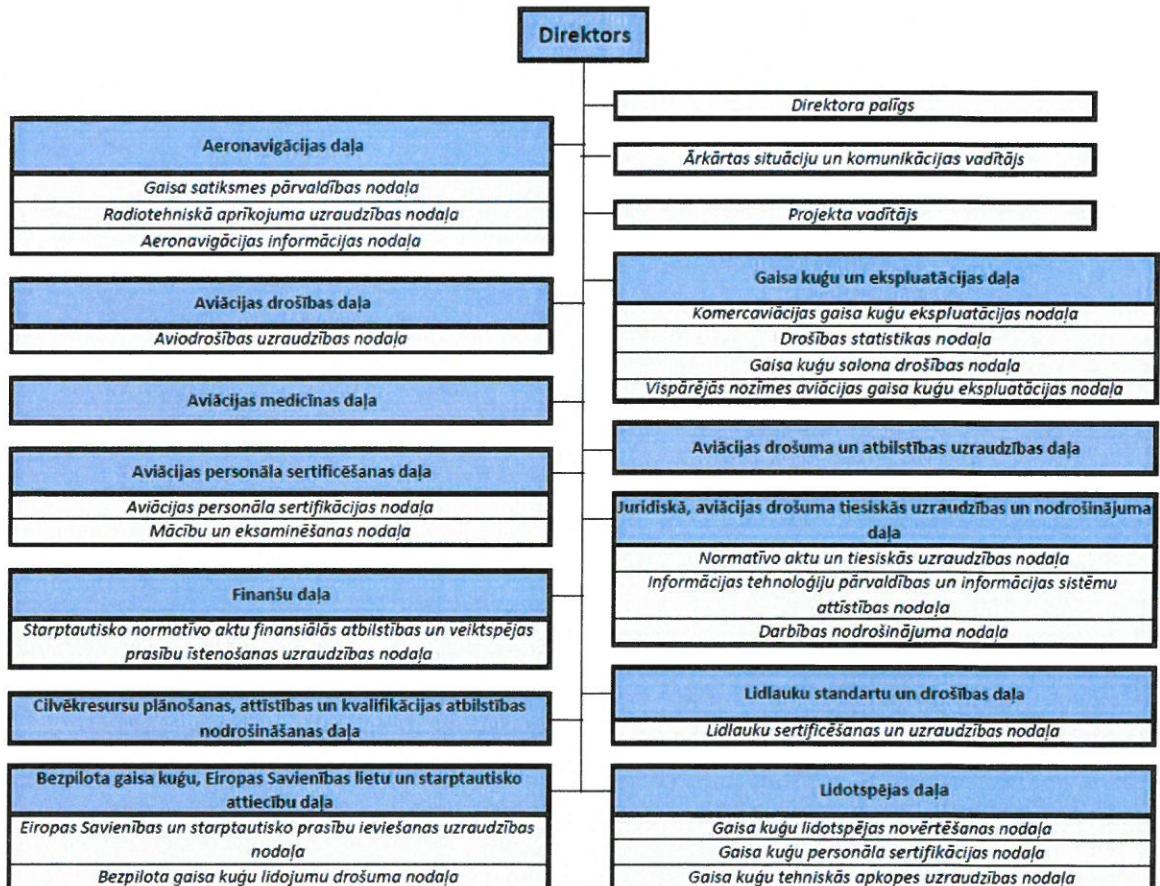
Saskaņā ar likuma „Par aviāciju” 6.pantu, civilās aviācijas perspektīvas attīstības programmu un koncepciju projektus Latvijā izstrādā Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas Aviācijas departaments, savukārt Civilās aviācijas aģentūra:

- veic Latvijas Republikas gaisa telpas izmantošanas un civilās aviācijas darbības valsts uzraudzību, kā arī civilās aviācijas personāla un organizāciju sertificēšanu;
- izstrādā pasākumus gaisa kuģu lidojumu drošuma un civilās aviācijas drošības nodrošināšanai;
- sagatavo normatīvos aktus, kuri regulē civilās aviācijas darbību;
- likumā noteiktajā kārtībā izskata administratīvo pārkāpumu lietas par pārkāpumiem civilās aviācijas jomā un uzliek administratīvos sodus;
- izmeklē incidentus gadījumos, kad to neveic Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs.

Civilās aviācijas aģentūras struktūra ir atspoguļota 1.attēlā. Civilās aviācijas aģentūras direktora pakļautībā ir 12 struktūrvienības, kas nodarbojas ar aeronavigācijas, aviācijas drošības, aviācijas medicīnas, aviācijas personāla sertificēšanas, Eiropas Savienības lietu, starptautisko attiecību, gaisa kuģu un bezpilota gaisa kuģu ekspluatācijas, lidlauku standartu un drošības, lidotspējas, finanšu, auditu un kvalitātes vadības, gaisa kuģu lidojumu drošuma tiesiskās uzraudzības, juridiskiem un personāla kvalifikācijas jautājumiem.

Civilās aviācijas aģentūras direktoru amatā ieceļ satiksmes ministrs. Civilās aviācijas aģentūras direktors atrodas tiešā satiksmes ministra pakļautībā.

Valsts aģentūras "Civilās aviācijas aģentūra" struktūra

1.attēls Valsts aģentūras „Civilās aviācijas aģentūra” struktūra

Atbildīgā persona par Valsts drošuma programmas izstrādi un tās regulāriem pārskatiem ir Civilās aviācijas aģentūras direktors.

Civilās aviācijas aģentūras pienākumos ietilpst Latvijas Valsts drošuma programmas izstrāde atbilstoši ICAO dokumenta Nr.9859 vadlīnijām un tās grozīšana vai papildināšana. Latvijas Valsts drošuma programma tiek pārskatīta atkarībā no Eiropas aviācijas drošības programmas vai ICAO dokumenta Nr.9859 izmaiņu un papildinājumu biežuma, kas attiecināmi uz tās dalībvalstīm. Valsts drošuma programma tiek regulāri pārskatīta, lai pilnībā atspoguļotu visas izmaiņas, kas saistītas ar lidojumu drošumu Latvijā. Latvijas Valsts drošuma programmu apstiprina Civilās aviācijas aģentūras direktors. Savukārt Latvijas Republikas gaisa telpas izmantošanu koordinē un vada VAS „Latvijas gaisa satiksme”, kas atrodas Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas pārraudzībā.

3.4. Aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšana

Latvijas Republikā aviācijas nelaimes gadījumus un incidentus izmeklē Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs (turpmāk - TNGIIB). Ar 2005.gada 21.decembra Ministru kabineta rīkojumu Nr.822 tika izveidots Aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs (ANGIIB), kas savu darbību Satiksmes ministrijas pārraudzībā sāka 2006.gada 1.janvārī. Sākot ar 2007.gada 1.jūliju Aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs tika nosaukts par Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas biroju. Šodien TNGIIB veic aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanu, dzelzceļa avāriju izmeklēšanu, kā arī jūras negadījumu un incidentu izmeklēšanu.

TNGIIB ir funkcionāli neatkarīgs no visām Latvijas Republikas aviācijas institūcijām, kuras novērtē gaisa kuģu derīgumu lidojumiem, veic gaisa kuģu ekspluatantu sertifikāciju, organizē lidojumus, nodrošina gaisa kuģu tehnisko apkopi, novērtē personāla kvalifikāciju un organizē gaisa satiksmes vadību un lidostu darbu.

Saskaņā ar likuma „Par aviāciju” 6.panta trešās daļas nosacījumiem TNGIIB veic sekojošas funkcijas:

- izmeklē civilās aviācijas nelaimes gadījumus, nopietrus incidentus un, ja tas nepieciešams lidojumu drošības uzlabošanai, arī incidentus;
- izstrādā drošuma rekomendācijas civilās aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu cēloņu novēršanai turpmākajā civilās aviācijas darbībā un kontrolē šo lidojumu drošuma rekomendāciju ieviešanu;
- ziņo Satiksmes ministrijai par Latvijas Republikas teritorijā un citās valstīs notikušajiem civilās aviācijas nelaimes gadījumiem un incidentiem;
- ziņo ieinteresēto valstu aviācijas institūcijām, personām un ICAO par Latvijas Republikas teritorijā notikušajiem civilās aviācijas nelaimes gadījumiem un incidentiem.

Kārtību, kādā tiek veikta civilās aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšana, nosaka Ministru kabineta 2011.gada 31.maija noteikumi Nr.423 “Civilās aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas kārtība”. Aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšana tiek veikta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 13.pielikumu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 20.oktobra Regulu (ES) Nr.996/2010 par nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanu un novēršanu civilajā aviācijā un ar ko atceļ Direktīvu 94/56/EK.

Civilās aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas vienīgais mērķis ir paaugstināt gaisa kuģu lidojumu drošumu un novērst aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu atkārtošanos, kā arī nepieciešamības gadījumā izstrādāt drošuma rekomendācijas. TNGIIB veiktās izmeklēšanas nekādā gadījumā nav saistītas ar personas vainas vai atbildības noteikšanu.

3.5. Atbilstības nodrošināšanas politika

Lai nodrošinātu Latvijas Republikas teritorijā esošo aviācijas pakalpojumu sniedzēju atbilstību starptautiskajiem, Eiropas Savienības un Latvijas Republikas aviācijas nozari regulējošajiem normatīvajiem aktiem, Civilās aviācijas aģentūra katru gadu īsteno pakalpojumu sniedzēju darbības uzraudzības pasākumus saskaņā ar inspekciju un auditu plānu, kā arī atbilstoši likumā „Par aviāciju” noteiktajam, aizliedz darbību, kas saistīta ar Latvijas Republikas gaisa telpas izmantošanu vai civilās aviācijas gaisa kuģu, lidlauku un citu civilās aviācijas objektu un iekārtu ekspluatāciju, ja tiek pārkāpti šā likuma un citu uz tā pamata izdoto normatīvo aktu noteikumi, kā arī darbības, kas apdraud gaisa kuģu lidojumu drošību un izskata likumā noteiktajā kārtībā administratīvo pārkāpumu lietas par pārkāpumiem civilās aviācijas jomā un uzliek administratīvos sodus atbilstoši Administratīvās atbildības likumā noteiktajam. Administratīvās atbildības likums, kas ir spēkā kopš 2020.gada 1.jūlijā, nosaka administratīvās atbildības pamatnoteikumus, administratīvā pārkāpuma procesa norisi, sodu izpildi un starptautisko sadarbību administratīvā pārkāpuma procesā, savukārt konkrēti sodi paredzēti nozaru likumos. Atbildība par pārkāpumiem civilās aviācijas jomā iekļauta likumā „Par aviāciju”.

Starptautisko, Eiropas Savienības, kā arī nacionālo normatīvo aktu pārkāpumu gadījumā Civilās aviācijas aģentūra var veikt tai uzticētās darbības - apturēt vai anulēt izsniegtos apliecību, sertifikātu un citu dokumentu darbību gadījumos, kad tiek ietekmēts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošums.

4. Lidojumu drošuma risku pārvaldība

Lai realizētu gan kvalitātes, gan resursu ziņā efektīvu lidojumu drošuma risku pārvaldību, valsts veic ne vien tradicionālās reaktīvas darbības, t.i. nelaimes gadījumu izmeklēšanu, bet arī proaktīvas darbības.

Saskaņā ar Čikāgas konvencijas pielikumos un Regulas Nr.2018/1139 īstenošanas noteikumos noteiktajām prasībām, lidojumu drošuma pārvaldības sistēma jāievieš:

- gaisa kuģu un bezpilota gaisa kuģu ekspluatantiem;
- tehniskās apkopes un lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijām;
- gaisa kuģu lidojumu apkalpes locekļu apmācību sniedzējimācību;
- aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējiem;
- lidlauku ekspluatantiem;
- lidojumu simulācijas treناžieru kvalifikācijas sertifikātu turētāji;
- aviācijas medicīnas centri.

Atbilstoši normatīvo aktu prasībām, Civilās aviācijas aģentūra:

- a) pieprasī no pakalpojumu sniedzējiem SMS ieviešanu;
- b) pārbauda vai pakalpojumu sniedzēju SMS ir pieņemama Civilās aviācijas aģentūrai;
- c) pārbauda un nodrošina, ka pakalpojumu sniedzēju SMS ir efektīva un vai apdraudējumu identificēšanas un risku vadības/mazināšanas procesi ir efektīvi.

Nemot vērā ICAO vadlīnijās noteikto, arī Civilās aviācijas aģentūra kā uzraudzības iestāde savā darbībā izmanto lidojumu drošuma pārvaldības principus, piemēram, izstrādājot aviācijas nozarei saistošus normatīvos aktus vai nosakot riska izvērtējumā balstītas prioritātes organizāciju uzraudzībā.

4.1. Vienošanās ar pakalpojumu sniedzējiem par lidojumu drošuma rādītājiem

Eiropas aviācijas drošuma plāns nosaka, ka lidojumu drošumu raksturojošie rādītāji un to raksturojošie lielumi ir katras dalībvalsts atbildība. EASA dalībvalstis, balstoties uz Eiropas Savienības līmenī noteiktiem lidojumu drošuma indikatoriem un mērķiem, nosaka valsts līmenī sasniedzamos lidojumu drošuma indikatorus un mērķus, kuri sastāv no sistēmiskā līmeņa, operacionālā līmeņa un Valsts drošuma programmas līmeņa. Latvijas Republikā par lidojumu drošuma izpildes rādītājiem un mērķiem, kas demonstrē kopējo lidojumu drošuma līmeni valstī, vienojas Civilās aviācijas aģentūra un pakalpojumu sniedzēji.

Pakalpojumu sniedzēju SMS atspoguļotajiem lidojumu drošuma izpildes indikatoriem (SPI) un mērķiem (SPT) jāatbilst valsts lidojumu drošuma pārvaldības sistēmā noteiktajiem lidojumu drošuma izpildes indikatoriem (SPI) un mērķiem(SPT) atbilst. Valsts noteiktie SPI un SPT iekļauti Valsts aviācijas drošuma plānā.

Uzraudzību par valsts kopējo sniegumu lidojumu drošuma jomā veic EASA un ICAO, nemot vērā ICAO 19.pielikumā noteiktās prasības.

4.2. Lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas prasības pakalpojumu sniedzējiem

ICAO gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēmu definē kā sistemātisku pieeju gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldībai, tajā iekļaujot arī organizācijas struktūru, politikas nostāndnes un procedūras.

Pakalpojumu sniedzēju lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas saturam un tās funkcionalitātei ir jābūt atbilstošai organizācijas lielumam un sarežģītībai, jābūt pieņemamai Civilās aviācijas aģentūrai un atbilstošam ICAO lidojumu drošuma pārvaldības pamatnostādnēm, kas ir:

- lidojumu drošuma apdraudējumu regulāra identificēšana;

- uzlabojumu īstenošana, kas nepieciešama, lai uzturētu lidojumu drošuma līmeni, par ko pakalpojumu sniedzēji vienojušies ar Latvijas valsti;
- lidojumu drošuma līmeņa pastāvīga uzraudzība un novērtēšana;
- nepārtraukta lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas efektivitātes uzlabošana.

Eiropas Savienības līmenī prasības SMS ieviešanai iekļautas gan Regulā Nr.2018/1139, gan tās īstenošanas noteikumos. Pakalpojumu sniedzējiem pirms SMS izstrādes un ieviešanas jāiepazīstas ar Eiropas Savienības līmeņa normatīvajiem aktiem un ICAO dokumentu Nr.9859, kur ir izklāstīti galvenie lidojumu drošuma jēdzieni, kas palīdz izprast gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas nozīmi pakalpojumu sniedzēju darbībā.

4.2.1. Gaisa kuģu un bezpilota gaisa kuģu ekspluatanti

Prasības gaisa kuģu ekspluatantiem attiecībā uz SMS noteiktas Komisijas 2012.gada 5.oktobra Regulā (ES) Nr.965/2012, ar ko nosaka tehniskās prasības un administratīvās procedūras saistībā ar gaisa kuģu ekspluatāciju atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr.216/2008 (turpmāk – Regula Nr.965/2012). Regulā Nr.965/2012 noteiktās prasības attiecas uz visiem gaisa kuģu ekspluatantiem, kuriem ir izdota gaisa kuģu ekspluatanta apliecība (*AOC*), un visiem gaisa kuģu ekspluatantiem, kuru pienākums ir deklarēt to darbības saskaņā ar Regulas Nr.965/2012 prasībām.

Latvijas Republikā sertificētie gaisa kuģu ekspluatanti veic darbības, lai pilnībā atbilstu ICAO un Eiropas savienības prasībām attiecībā uz gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēmu organizācijā, tostarp:

- vadošo darbinieku apņemšanos lidojumu drošuma vadības jomā;
- apdraudējumu identificēšanu;
- preventīvu risku novērtēšanu un mazināšanu;
- lidojumu drošuma veicināšanu;
- komunikāciju lidojumu drošuma jautājumos.

Regula Nr.965/2012 attiecas uz komerciāliem gaisa pārvadājumiem (*CAT*) ar lidmašīnām un helikoptieriem, nekomerciāliem gaisa pārvadājumiem ar kompleksiem gaisa kuģiem ar dzinēju (*NCC*), nekomerciāliem gaisa pārvadājumiem ar gaisa kuģiem, kas nav kompleksi gaisa kuģi, ar dzinēju (*NCO*), specializētu ekspluatāciju (*SPO*). Ekspluatantiem, kuri iesaistīti komerciālos gaisa pārvadājumos (*CAT*) ar lidmašīnām un helikoptieriem, nekomerciālos gaisa pārvadājumos ar kompleksiem gaisa kuģiem ar dzinēju (*NCC*), nekomerciālos gaisa pārvadājumos ar gaisa kuģiem, kas nav kompleksi gaisa kuģi, ar dzinēju (*NCO*) un specializētā ekspluatācijā (*SPO*), jāizveido un jāuzturbūSMS. Atkāpes no minētajām prasībām paredzētas vienīgi organizācijām, kas nav kompleksas.

Prasības attiecībā uz bezpilota gaisa kuģu ekspluatantu SMS ir iekļautas Komisijas 2019. gada 24. maija īstenošanas regulā (ES) 2019/947 par bezpilota gaisa kuģu ekspluatācijas noteikumiem un procedūrām (turpmāk - īstenošanas regula (ES) 2019/947). īstenošanas regula (ES) 2019/947 noteiktās prasības attiecas uz specifiskās kategorijas bezpilota gaisa kuģu ekspluatantiem, kuri ir vieglo bezpilota gaisa kuģu ekspluatanta sertifikāta (*LUC*) turētāji.

4.2.2. Tehniskās apkopes organizācijas

Attiecībā uz organizācijām, kas saistītas ar lidojumderīgumu, SMS prasības plānots ieviest pakāpeniski. Lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijām (*CAMO*) SMS prasības iestrādātas regulas Nr.1321/2014 “*CAMO* daļā” (Vc.pielikums). Prasības projektēšanas un ražošanas organizācijām un tehniskās apkopes organizācijām plānots ieviest ar grozījumiem Regulā Nr.1321/2014 un Regulā Nr.748/2012, ieviešot SMS prasības:

- Part-21 attiecībā uz projektēšanas (J apakšsadaļa) un ražošanas (G apakšsadaļa) organizācijām;
- Part-145 attiecībā uz tehniskās apkopes organizācijām.

SMS prasības nav plānots ieviest Part-147 Tehniskās apkopes treniņorganizācijām, taču SMS elementus plānots iekļaut Part-66 pamatzināšanu treniņprogrammā (RMT.0255).

SMS prasības nav ieviestas Part-CAO (Regulas Nr.1321/2014 Vd.pielikums), kas nosaka prasības kombinētajām lidojumderīguma organizācijām.

4.2.3. Gaisa kuģu lidojumu apkalpes locekļu apmācību sniedzēji lidojumu simulācijas trenažieru kvalifikācijas sertifikātu turētāji, aviācijas medicīnas centri

Prasības apstiprinātu mācību organizāciju (*ATO*), lidojumu simulācijas trenažieru (*FSTD*) kvalifikācijas sertifikātu turētāju un aviācijas medicīnas centru (*AeMC*), gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēmai šobrīd ir noteiktas Komisijas 2011.gada 3.novembra Regulā (ES) Nr.1178/2011, ar ko nosaka tehniskās prasības un administratīvās procedūras attiecībā uz civilās aviācijas gaisa kuģa apkalpi atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr.216/2008 un tās grozījumos (turpmāk – Regula Nr.1178/2011).

Atkāpes no pamatprasībām SMS ieviešanai mācību organizācijām, kuras veic amatierpilota (*LAPL*), privātpilota (*PPL*), planiera pilota (*SPL*) un gaisa balona pilota (*BPL*) apliecību pretendentu un turētāju apmācības, paredzētas Regulas Nr.1178/2011 ORA.GEN.200 (a)(3)

Prasības deklarētu mācību organizāciju (*DTO*) drošuma pārvaldības politikai noteiktas Regulas Nr.1178/2011 VIII pielikumā (*DTO* daļā).

Prasības nacionālo mācību organizāciju (*NMO*), kuras sagatavo lidojumu apkalpes locekļus amatierpilota apliecības vai tādas kvalifikācijas iegūšanai, kas dod tiesības veikt lidojumus ar regulas Nr. 2018/1139 I pielikumā minētajiem gaisa kuģiem, drošuma pārvaldības politikai noteiktas Ministru kabineta noteikumos Nr. 373 “Kārtība, kādā sertificē civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu apkalpes locekļu apmācību sniedzējus”, kas Izdoti saskaņā ar likuma "Par aviāciju" 31. panta trešo daļu.

4.2.4. Aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēji

Gaisa satiksmes pakalpojumu sniedzējiem prasības gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēmai ir noteiktas Komisijas 2017.gada 1.marta Īstenošanas regulā (ES) 2017/373, ar ko nosaka kopīgas prasības gaisa satiksmes pārvaldības/aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējiem un citu gaisa satiksmes pārvaldības tīkla funkciju nodrošinātājiem un to uzraudzībai, ar ko atceļ Regulu (EK) Nr.482/2008, Īstenošanas regulas (ES) Nr.1034/2011, (ES) Nr.1035/2011 un (ES) 2016/1377 un groza Regulu (ES) Nr.677/2011 (turpmāk – Regula Nr.2017/373). Nemot vērā Regulas Nr.2017/373 prasības, Latvijas Republikā esošajiem aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējiem jābūt ieviestai SMS. Atbilstoši Regulas Nr.2017/373 prasībām, pakalpojumu sniedzējs drīkst izmantot un pielietot tikai tās procedūras un ieviest tās izmaiņas, kuras ir apstiprinājusi Civilās aviācijas aģentūra kā kompetentā iestāde.

Nemot vērā faktu, ka Eiropas Savienība ir ieviesusi SMS prasības aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējiem un turpina darbu pie pārējo pakalpojumu sniedzēju SMS standartu izstrādes, tad noteikt prasības lidojumu drošuma pārvaldības sistēmai nacionālā līmenī nav plānots. Saskaņā ar ICAO dokumentā Nr.9870 “Rokasgrāmata neatļautas atrašanās uz skrejceļa novēršanai” noteikto, lidostās ir izveidotas lidlauku drošuma darba grupas, kuru sastāvā ir lidlauku, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēja un gaisa telpas izmantošājā pārstāvji. Civilās aviācijas aģentūra var piedalīties šajās sanāksmēs novērotāja statusā un veic skrejceļa izmantošanas drošuma monitoringu.

Lidojumu drošuma uzraudzības un Regulas Nr.2017/373 prasību īstenošanas ietvaros, Civilās aviācijas aģentūra ir apstiprinājusi VAS “Latvijas gaisa satiksme” Izmaiņu pārvaldības, Drošuma atbalsta novērtēšanas un Drošuma atgadījumu ziņošanas rokasgrāmatas, kuras ir VAS “Latvijas gaisa satiksme” Pārvaldības sistēmas daļa, nodrošinot drošu pakalpojumu sniegšanu Rīgas Lidojumu informācijas rajonā

(turpmāk – Rīgas LIR). Rīgas LIR sastāv no Latvijas Republikas suverēnās gaisa telpas un ICAO deleģētās gaisa telpas virs neitrālajiem ūdeņiem.

Attiecībā uz Latvijas Republikas gaisa telpu, kur tiek sniegti VAS “Latvijas gaisa satiksme” gaisa satiksmes vadības pakalpojumi un ir pieejama uzticama statistika par gaisa kuģu kustību, Civilās aviācijas aģentūra ir apstiprinājusi VAS “Latvijas gaisa satiksme” kvantitatīvo drošuma līmeni $1,55 \times 10^{-9}$ aviācijas negadījumu ar pilnu ATM/ANS ieguldījumu uz 1 lidojumu stundu visā Rīgas lidojumu informācijas rajona kontrolējamā gaisa telpā. Kvantitatīvā drošuma līmeņa uzturēšana tiek monitorēta pastāvīgi, nemot vērā atsevišķu gaisa satiksmes pārvaldības sistēmu funkcionālo sistēmu darbību, un par šī monitoringa progresu informācija tiek sniepta Civilās aviācijas aģentūrā. Civilās aviācijas aģentūra uzrauga aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēju lidojumu drošuma pārvaldības procesus ikgadējās auditu un inspekciju programmas ietvaros.

Prasības attiecībā uz gaisa satiksmes vadības dispečeru apmācību sniedzēju SMS iekļautas Komisijas 2015.gada 20.februāra Regulā (ES) Nr.2015/340, ar ko nosaka tehniskās prasības un administratīvās procedūras saistībā ar gaisa satiksmes vadības dispečeru licencēm un sertifikātiem atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr.216/2008, groza Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr.923/2012 un atceļ Komisijas Regulu (ES) Nr.805/2011.

4.2.5. Lidlauku ekspluatanti

Lidlauku ekspluatantiem Latvijas Republikas teritorijā lidlauku sertifikācijai tiek piemēroti Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumi Nr.635 “Noteikumi par civilās aviācijas lidlauku izveidošanu, sertifikāciju un ekspluatāciju” un Eiropas Komisijas 2014.gada 12.februāra Regula (ES) Nr.139/2014, ar ko nosaka prasības un administratīvās procedūras saistībā ar lidlaukiem atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr.216/2008, kur noteikts, ka sertificējamu lidlauku ekspluatantiem ir jāievieš un jāuztur pārvaldības sistēma, kas ietver arī SMS elementus.

4.3. Lidojumu drošuma pārvaldība

Saskaņā ar Eiropas aviācijas drošuma programmas rokasgrāmatu EASA ir nolēmusi gaisa kuģu lidojumu drošuma programmu Eiropā ieviest, izmantojot Deminga ciklu – PLĀNO-DARI-PĀRBAUDI-RĪKOJIES (PLAN-DO-CHECK-ACT), kur katrs no cikliem dod nepārtrauktu ieguldījumu gaisa kuģu lidojumu drošuma programmas uzlabošanā.

EASA izstrādātā shēma paredz, ka *PLĀNO* posmā, kurā tiek identificēts lidojumu drošuma apdraudējums valstī, dalībvalstu atbildīgās iestādes:

- vāc un apkopo lidojumu drošuma informāciju (nelaimes gadījumi, incidenti, brīvprātīgie ziņojumi, inspekciju rezultāti utt.);
- izstrādā sistemātisku metodi apdraudējumu identificēšanai;
- identificē jaunus iespējamos apdraudējumus (piemēram, klimata izmaiņas);
- veic riska izvērtējumu, lai noteiktu prioritātes;
- izstrādā otrā līmeņa (*2nd Tier*) augsta riska indikatorus pamata drošuma jomu uzraudzīšanai;
- izstrādā turpmākās darbības mērķus, nemot vērā pieejamos resursus.

Savukārt *DARI* fāze sastāv no darbībām, kuras valsts un tās uzraudzībā esošās civilās aviācijas organizācijas veic, lai pārvaldītu gaisa kuģu lidojumu drošumu atbilstoši savai darbības specifikai.

DARI fāze sastāv no pamatfunkcijām, kas ir:

- normatīvo aktu izstrāde jomās, uz kurām neattiecas Regula Nr.2018/1139;
- uzraudzība gaisa kuģu lidotspējas, ekspluatācijas, aeronavigācijas un lidlauku jomā;
- gaisa kuģu lidojumu drošuma veicināšana, kas ietver aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanu un datu analīzi, informācijas par gaisa kuģu lidojumu drošuma

izplatīšanu un zinātnisko darbu izstrādi jomās, kas aktuālas Latvijas Republikas aviācijas nozarei.

PĀRBAUDI posmā valsts veic nepieciešamās darbības, lai pārbaudītu Latvijas Valsts lidojumu drošuma programmas funkcionalitāti un efektivitāti praksē. Šis posms ietver arī darbu ar speciāli atlasītiem gaisa kuģu lidojumu drošuma rādītājiem, kas ilustrē gaisa kuģu lidojumu drošuma uzlabošanos vai paslīktināšanos konkrētās jomās, piemēram, nobraukšana no skrejceļa, kontroles zaudēšana gaisā, gaisa telpas pārkāpšana utt. Šajā posmā valsts pārbauda savu sniegumu konkrētā laika posmā atbilstoši savam gaisa kuģu lidojumu drošuma plānam.

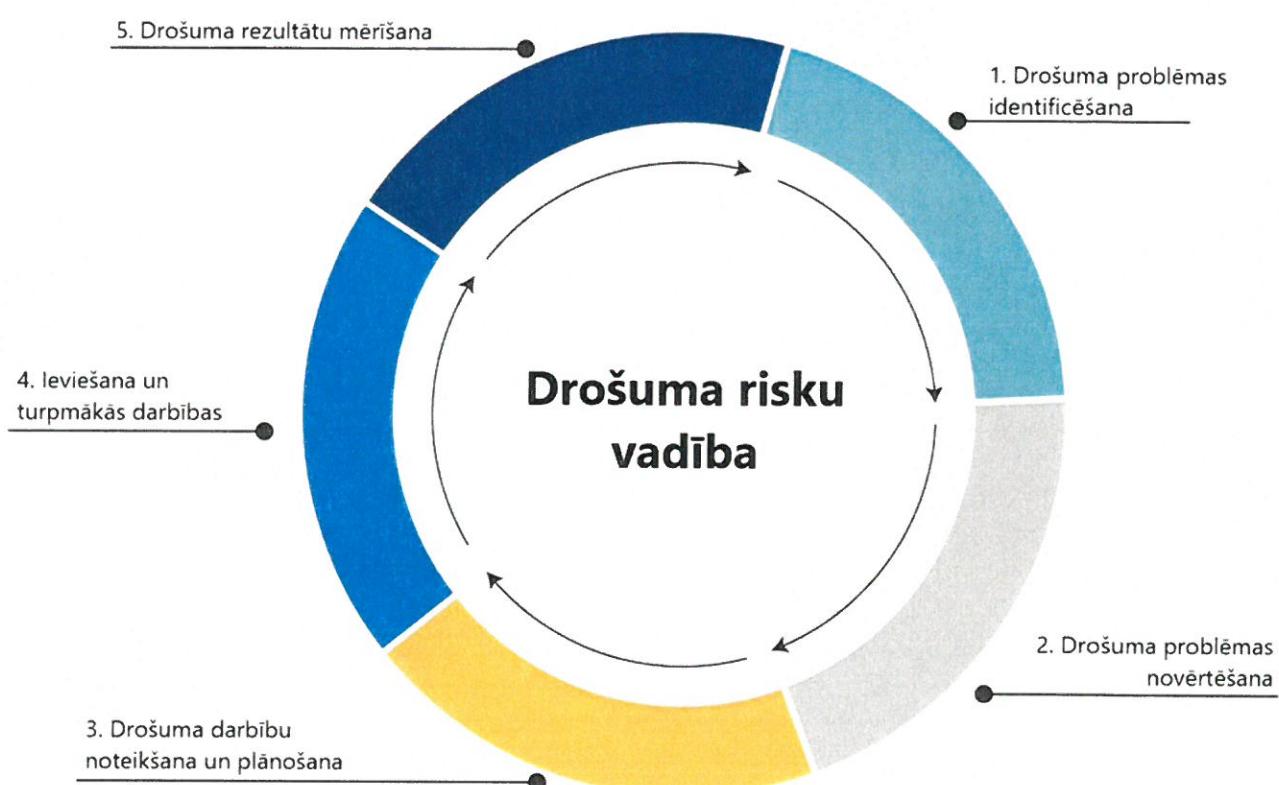
PĀRBAUDI posmā valsts:

- pārbauda gan atbildīgo iestāžu, gan civilās aviācijas organizāciju darbību atbilstību Latvijas lidojumu drošuma programmai un tās plānā izvirzītajiem mērķiem;
- iesaistās EASP aktualizēšanā.

RĪKOJIES fāzē valsts realizē darbības, lai novērstu nepilnības Latvijas civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma plāna izpildi. Lēmums par nepieciešamajām darbībām tiek balstīts uz civilās aviācijas uzraudzības procesā (*PĀRBAUDI*) iegūto datu analīzi, kā arī uz informāciju un ziņojumiem, kas iegūti no civilās aviācijas darbībām *DARI* posmā.

RĪKOJIES posmā valsts:

- ierosina un realizē darbības, lai pilnveidotu Latvijas lidojumu drošuma programmu;
- reaģē uz valsts lidojumu drošuma programmas funkcionalitātes analīzes rezultātiem.

4.4. Apdraudējumu identificēšana un lidojumu drošuma risku vadība

Apdraudējumu un aktuālo problēmjautājumu identifikācija ir viena no svarīgākajām lomām valsts lidojumu drošuma pārvaldībā. Lai efektīvi identificētu iespējamos apdraudējumus, jāapkopo visi iespējamie informācijas avoti. Ar lidojumu drošuma informācijas avotiem galvenokārt saprot civilās aviācijas obligāto un brīvprātīgo atgadījumu ziņojumu sistēmu, lidojumu datu analīzi (organizāciju sniegto drošuma informāciju – pārskatus, lidojumu drošuma izmeklēšanas rezultātus, biļetenus), uzraudzības inspekciju un auditu analīzi, ārvalstu gaisa kuģu inspekciju (*Safety Assessment of Foreign Aircraft – SAFA/SACA*) rezultātu analīzi, mācību eksāmenu rezultātu analīzi. Par drošuma informāciju var uzskatīt arī no citām valstīm saņemto informāciju un Eiropas aviācijas drošības plānā izvirzītos mērķus lidojumu drošuma uzlabošanai.

Lidojumu drošuma risku vadības principi pakalpojumu sniedzējiem un valsts institūcijām neatšķiras - to galvenais mērķis ir identificēt apdraudējumus un mazināt to potenciālās sekas. Kad tas nepieciešams, tiek piemēroti kontroles pasākumi, lai novērsu apdraudējumu vai samazinātu riska līmeni līdz pieņemamam līmenim. Kā piemēru šādām aktivitātēm var minēt lidotspējas direktīvu izdošanu, sertifikācijas standartu maiņu, izmaiņas normatīvajos aktos, lidojumu drošuma politikas izmaiņas, lidojumu drošuma veicināšanas programmu sagatavošanu, drošuma semināru un darba grupu organizēšanu u.tml. Lidojumu drošuma risku vadības mērķis ir nodrošināt, ka risku kontroli un ALoSP ievērošanu.

Apdraudējumu identificēšanai izmanto gan reaktīvas, gan proaktīvas metodes, kas var izrietēt gan no atgadījumu ziņojumos sniegtās informācijas, gan no uzraudzības pasākumiem, gan ikdienas uzraudzības gaitā pamanītās lidojumu drošuma līmeņa pasliktināšanas (statistikas analīze). Jāņem vērā, ka apdraudējumi pastāv visos aviācijas sistēmas līmeņos. Nelaimes gadījumi un incidenti notiek, kad apdraudējumi sastopas ar palaidējmehāniem, kas nozīme, ka apdraudējumi ir laikus jāidentificē un jānovērš.

Efektīvu apdraudējumu identificēšanas procesu nodrošina:

- a) izveidojot pieeju drošuma informācijai;
- b) izveidojot drošuma analīzes komandu ar atbilstošām analītiskām spējām, pieredzi attiecīgajā aviācijas jomā, atbilstošu apmācību un pieredzi apdraudējumu identificēšanas paņēmienos;
- c) piešķirot resursus nepieciešamo darbību veikšanai.

Apdraudējuma identificēšanu veic uzsākot jebkuru jaunu darbību (sistēmas izstrāde), mainot esošās darbības (sistēmas izmaiņas), kā arī pastāvīgas uzraudzības ietvaros, piemēram, datu monitoringa analīzes rezultātā, ja novērojama apdraudējumu apjoma palielināšanās.

Lidojumu drošuma risku novērtēšanu un kontroli veic tā, lai uzlabotu visu aviācijas sistēmu kopumā. Riska novērtēšana modelēšana var tikt veikta dažādos veidos, izvēloties efektīvāko veidu konkrētajā vidē un neizraisot jaunus apdraudējumus.

Civilās aviācijas aģentūra izveido, dokumentē un rekomendē drošuma risku mazināšanas/risku kontroles stratēģijas, piemēram, veic steidzamas darbības attiecībā uz pakalpojuma sniedzējiem, iniciē izmaiņas normatīvajos aktos, izdod administratīvos aktus, izplata paziņojumus, materiālus, organizē informācijas kampaņas utt. Piedāvātie lidojumu drošuma risku kontroles pasākumi tiek izvērtēti - ideālā gadījumā jābūt saprātīgiem izmaksu ziņā, viegli un ātri veicamiem, efektīviem un tie nedrīkst ieviest sistēmā nevēlamas blaknes. Piedāvāto pasākumu efektivitāti jāizvērtē, lai pārliecinātos, ka tie sniedz gaidītos rezultātus.

5. Lidojumu drošuma nodrošināšana

5.1. Lidojumu drošuma sistēmas uzraudzība

Civilās aviācijas aģentūras darbības atbilstību iekšējām procedūrām un starptautiskajiem, tajā skaitā Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem, uzrauga Civilās aviācijas aģentūras Aviācijas drošuma un atbilstības uzraudzības daļa, kura rūpējas, lai iekšējie procesi atbilstu LVS EN ISO 9001:2015 prasībām. 2006.gada 6.oktobrī Civilās aviācijas aģentūra saņēma pirmo ISO 9001:2008 sertifikātu, kas apliecina, ka Civilās aviācijas aģentūras vadības sistēma ir sakārtota un starptautiski atzīta, tādējādi ļaujot Civilās aviācijas aģentūrai novērtēt savu iekšējo procesu sakārtotību un atbilstību ISO standartam. 2018.gadā Civilās aviācijas aģentūras kvalitātes vadības sistēma tika pārsertificēta atbilstoši LVS EN 9001:2015 standarta prasībām, saskaņā ar kuru iestādei nepieciešama risku vadības procedūra. Sertifikāts tiek izdots uz trīs gadiem un pēdējā pārsertificēšana veikta 2021. gada 6. jūlijā, kas apliecina, ka iestāde ir strādājusi efektīvi, lai attīstītu uzturētu un pilnveidotu pārvaldības sistēmu un to, ka aviācijas industrijas prasības un normatīvo aktu prasības tieksaprastas un ievērotas, bet pakalpojumu atbilstību prasībām ietekmējošie riski un iespējas identificētas un vadītas.

Civilās aviācijas aģentūras ilgtermiņa audita attīstības plāns nosaka, ka visi identificētie Civilās aviācijas aģentūras vadības, darbības procesi un atbalsta procesi tiek auditēti vismaz reizi 2 gadu periodā nodrošinot vienmērīgu iekšējo auditu sadalījumu šajā laika posmā.

Aeronavigācijas darbības uzlabošanas plāna ietvaros, Civilās aviācijas aģentūra ik gadu pārskata aeronavigācijas pakalpojumu veikto pašnovērtējumu taisnīguma kultūras ieviešanā, drošuma pārvaldības sistēmas efektivitātes un riska analīzes rīka pielietošanā, kā arī sastāda valsts līmeņa uzraudzības iestādes ziņojumu attiecīgajos aspektos, kas tiek sagatavots un nosūtīts EASA kā aeronavigācijas darbības uzlabošanas plāna ieviešanas uzraudzības ietvaros. Apkopotu ziņojumu par gaisa kuģu lidojuma drošuma mērķu, un citu mērķu gaisa telpas elastīgas izmantošanas, gaisa satīksmes plūsmas un ekonomiskajos jautājumos ik gadu iesniedz Eiropas Komisijai uzraudzības procesa ietvaros.

Latvijā regulāri norisinās arī starptautiskā ICAO uzraudzība, kurās laikā tiek pārbaudīta Latvijas spēja īsteno ICAO pamatprasības gaisa kuģu lidojumu drošuma jomā. Civilās aviācijas aģentūras uzraudzību Eiropas līmenī veic EASA saskaņā ar Komisijas 2013.gada 28. jūnija Īstenošanas regulas (ES) Nr.628/2013, par darba metodēm, ar kādām Eiropas Aviācijas drošības aģentūra veic standartizācijas inspekcijas un pārrauga Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 216/2008 piemērošanu, un par Komisijas Regulas (EK) Nr.736/2006 atcelšanu prasībām. Saskaņā ar minētās regulas 7. panta prasībām divas reizes gadā tiek apkopots "Nepārtrauktas uzraudzības ziņojums"(Continuous Monitoring Report (CMR), kurā tiek novērtēta kompetentās iestādes t.i. Civilās aviācijas aģentūras spēja pildīt tai uzticētās drošības uzraudzības funkcijas un uzdevumus, kur kā viens no rādītājiem, kas tiek ņemts vērā, ir aviācijas nozares lielums un sarežģītība un tam atvēlēto darbinieku un finanšu resursi uzraudzībai. EASA, vadīdamās pēc pastāvīgās pārraudzības principa, ko tā īsteno, ņemot vērā augstāk minēto "Nepārtrauktas uzraudzības ziņojumu", pielāgo inspekciju programmu, lai tā atspoguļotu gan drošības rādītāju uzlabojumus, gan to pasliktināšanos dalībvalstīs.

5.2. Pieņemamais lidojumu drošuma izpildes līmenis (ALoSP)

Šobrīd Eiropas Savienības valstīm normatīvo aktu ietvaros ir sarežģīti veikt pakalpojumu sniedzēju un pašu valstu drošuma izpildes indikatoru (SPI) salīdzinošu novērtēšanu, jo trūkst šādu reģiona vai starptautisko indikatoru, kas ļautu noteikt adekvātu lidojumu drošuma līmeni valstī (SPT). Šī iemesla dēļ lidojumu drošuma stāvokļa novērtēšana pārsvarā ir uzticēta pakalpojumu sniedzējiem, kuru SPI/SPT tiek saskaņoti ar Civilās aviācijas aģentūru, kura veic uzraudzības programmā noteiktās darbības, lai kontrolētu SMS efektivitāti.

Neskatoties uz to, Latvijā tiek mērīti par prioritārajiem lidojumu drošuma rādītājiem uzskatītie SPI, kas iekļauti EPAS, ko izstrādājusi EASA, konsultējoties ar ES dalībvalstīm. Šie SPI ietver zemāk minētos nevēlamos notikumus un to priekšvēstnešus, kas pie šiem notikumiem var novest:

1. Komercaviācijā (lidmašīnas) – lidmašīnas neparasts stāvoklis (*LOC-I*), drošums uz skrejceļa (RI/RE), satuvināšanās gaisā (MAC), drošums uz zemes (*Ground safety, RAMP*), Kontrolēta lidojuma sadursme ar zemi vai kontrolēts lidojums zemes virzienā (CFIT), gaisa kuģa vide;
2. Rotorplānu ekspluatācija – helikoptera neparasts stāvoklis (*LOC-I*), kā arī sadursmes draudi ar zemi un objektiem;
3. Vispārējās nozīmes aviācijā – kontroles saglabāšana, laikapstākļu ietekme, sadursmju gaisā novēršana, lidojuma vadīšana.

Informācija par SPI/SPT atrodama Valsts drošuma programmas 5.1.sadaļā un Valsts drošuma plānā. Šo mērķu sasniegšanai nepieciešama pakalpojumu sniedzēju un Civilās aviācijas aģentūras sadarbība un darbību koordinēšana.

6. Lidojumu drošuma veicināšana

6.1. Apmācība, saziņa un lidojumu drošuma informācijas izplatīšana

6.1.1. Apmācība Civilās aviācijas aģentūrā

Civilās aviācijas aģentūras darbinieki uzsākot darbu, piedalās apmācībās atbilstoši sākotnējās apmācības plānā iekļautajiem pasākumiem, kā arī, turpinot darbu Civilās aviācijas aģentūrā, lai uzturētu savu kvalifikāciju, apmeklē kursus, seminārus utt. atbilstoši Civilās aviācijas aģentūras ikgadējā Kvalifikācijas plānā iekļautajiem pasākumiem.

Katra darbinieka dalība kvalifikācijas celšanas vai uzturēšanas mācībās tiek dokumentēta saskaņā ar Civilās aviācijas aģentūras iekšējām procedūrām.

Mācības gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības jomā ir Civilās aviācijas aģentūras darbinieka kvalifikācijas plāna sastāvdaļa, kurās ietvaros Civilās aviācijas aģentūras darbinieki apmeklē ICAO, JAA un citu apmācību sniedzēju organizētas mācības.

6.1.2. Saziņa un informācijas izplatīšana Civilās aviācijas aģentūrā

Saziņa un informācijas izplatīšana lidojumu drošuma jomā Civilās aviācijas aģentūrā ir cieši saistīta ar obligāto un brīvprātīgo ziņošanu. Civilās aviācijas aģentūrā tiek organizētas sanāksmes, kurās piedalās Civilās aviācijas aģentūras daļu atbildīgie darbinieki, kas izskata caur obligāto un brīvprātīgo ziņošanu saņemtos atgadījumus un analīzē to ietekmi uz gaisa kuģu lidojumu drošumu.

Saņemot ārvalstu vai Latvijas Republikas Transporta nelaimes gadījumu incidentu izmeklēšanas biroju aviācijas gala ziņojumus, Civilās aviācijas aģentūra reģistrē rekomendācijas un kontrolē to ieviešanu praksē. Pēc rekomendāciju saņemšanas no gaisa transporta nelaimes gadījumu izmeklēšanas birojiem (ārvalstu vai Latvijas Republikas) Civilās aviācijas aģentūra veic rekomendāciju analīzi un izvērtē to pielietojamību civilās aviācijas organizāciju vai Civilās aviācijas aģentūras darbībā.

Civilās aviācijas aģentūra regulāri seko līdzi dažādu gaisa kuģu un to daļu ražotāju un civilās aviācijas atbildīgo institūciju jaunākajiem drošības informācijas biļeteniem. Biļetenu rekomendāciju ieviešana praksē tiek kontrolēta saskaņā ar Civilās aviācijas aģentūras izstrādātajām darbības procedūrām.

6.2. Apmācība, saziņa un lidojumu drošuma informācijas izplatīšana ārpus Civilās aviācijas aģentūras

6.2.1. Apmācība ārpus Civilās aviācijas aģentūras

Lai veicinātu Latvijas Republikas teritorijā esošo aviācijas pakalpojumu sniedzēju izpratni par lidojumu drošuma pārvaldības sistēmu kopumā un tā komponentēm atsevišķi, Civilās aviācijas aģentūra sadarbībā ar ICAO un JAA mācību organizāciju ir organizējusi mācības par SMS jautājumiem, kurās piedalījās gan Civilās aviācijas aģentūras pārstāvji, gan pakalpojumu sniedzēju pārstāvji. Šādā veidā Civilās aviācijas aģentūras un industrijas pārstāvjiem tika nodrošināta kopēja vīzija par lidojumu drošības jomā sasniedzamo valsts un pakalpojumu sniedzēju līmeni.

6.2.2. Saziņa un lidojumu drošuma informācijas izplatīšana ārpus Civilās aviācijas aģentūras

Civilās aviācijas aģentūra katru gadu publicē lidojumu drošuma pārskatu, kas tiek sagatavots pamatojoties uz 2015.gada 3.novembra Ministru kabineta noteikumu Nr.634 „Ziņošanas kartība par atgadījumiem civilajā aviācijā” 9.punkta prasībām, ar mērķi informēt sabiedrību par civilās aviācijas gaisa

kuģu lidojumu drošuma līmeni Latvijā. Pārskatā apkopotā veidā ir publicēta informācija no Latvijas ziņošanas sistēmas ietvaros ziņotajiem atgadījumiem un, analizējot tos, tiek noteikti apdraudējumi, lidojumu drošuma izpildes rādītāji, nozīmīgo faktoru saraksts, kā arī Civilās aviācijas aģentūras darbību efektivitāte lidojumu drošuma uzraudzības jomā. Drošības pārskats atrodams Civilās aviācijas aģentūras mājas lapā: <https://www.caa.gov.lv/lv/drosibas-parskati>

Civilās aviācijas aģentūra katru gadu organizē vispārējās nozīmes aviācijas lidojumu instruktorkvalifikācijas celšanas semināru, kurā instruktori uzmanība tiek vērsta uz aktuālām vispārējas nozīmes aviācijas lidojumu drošuma tēmām un jauninājumiem tiesību aktos. Komercaviācijas organizācijām Civilās aviācijas aģentūra pēc nepieciešamības rīko sanāksmes par aktuāliem jautājumiem lidojumu drošuma jomā un izmaiņām tiesību aktos.

Saskaņā ar Civilās aviācijas aģentūras nolikumu rekomendējošos un ieteikumu materiālus Civilās aviācijas aģentūra publicē Gaisa kuģu ekspluatācijas komunikācijas dokumentos (AOD COM), kur tiek iekļauti skaidrojumi par gaisa kuģu ekspluatantiem piemērojamajiem normatīvajiem aktiem un to izpildi.

6.2.3. Lidojumu drošuma datu aprite

Viens no Latvijas lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas pamatelementiem ir ziņošanas par atgadījumiem civilajā aviācijā sistēma, kura izveidota balstoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 3.aprīļa Regulā (ES) Nr.376/2014 par ziņošanu, analīzi un turpmākajiem pasākumiem attiecībā uz atgadījumiem civilajā aviācijā un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr.996/2010 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/42/EK, Komisijas Regulas (EK) Nr.1321/2007 un (EK) Nr.1330/2007 (turpmāk – Regula Nr.376/2014) noteiktajām prasībām.

ECCAIRS datu bāzē iekļautā informācija kalpo tikai lidojumu drošuma uzlabošanai, pienācīgi aizsargā ziņotāju un citas ziņojumos par atgadījumu minētās personas, lai garantētu lidojumu drošuma informācijas pastāvīgu pieejamību.

Informācijas par atgadījumiem civilajā aviācijā apkopošanas, glabāšanas, aizsardzības un izplatīšanas prasības noteiktas Regulā Nr.376/2014 un Ministru kabineta 2015.gada 3.novembra noteikumos Nr.634 „Ziņošanas kārtība par atgadījumiem civilajā aviācijā”. Obligāti ziņojamo atgadījumu saraksts atrodams Komisijas 2015.gada 29.jūnija Īstenošanas regulā (ES) 2015/1018, ar ko nosaka sarakstu, kurā klasificēti atgadījumi civilajā aviācijā, par kuriem obligāti jāziņo saskaņā ar Regulu (ES) Nr.376/2014.

Visi saņemtie ziņojumi par atgadījumiem tiek reģistrēti ECCAIRS datu bāzē, kura Civilās aviācijas aģentūrā tiek uzturēta un izmantota kopš 2006.gada maija. ECCAIRS datu bāzē ir reģistrēti gan brīvprātīgi, gan obligāti ziņojumi par atgadījumiem: incidentiem, nopietniem incidentiem un aviācijas nelaimes gadījumiem. Kopš 2008.gada 19.jūnija dati no nacionālās datu bāzes regulāri tiek iekļauti Eiropas centrālajā repositorijā.

Saņemot ziņojumus, Civilās aviācijas aģentūra:

- a) tos izvērtē un ievada ECCAIRS datu bāzē;
- b) izlej, kurus no atgadījumiem nepieciešams izmeklēt un vai nepieciešama papildu informācija;
- c) pārbauda, vai gaisa kuģa ekspluatants (GKE), tehniskās apkopes organizācijas, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēji (ANS) un citas organizācijas veic nepieciešamās darbības, lai novērstu vai labotu situācijas, kas atspoguļotas ziņojumos;
- d) aicina ārvalstu aviācijas atbildīgās iestādes veikt nepieciešamās darbības, lai novērstu vai labotu situācijas, kas atspoguļotas ziņojumos;
- e) analizē ziņojumus kopumā, lai atklātu negatīvas tendences, kas nav pamanāmas individuāli katram ziņotājam;
- f) pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām, publicē no ziņojumiem iegūto drošības informāciju;
- g) iegūtos gaisa kuģu lidojumu drošuma analīzes rezultātus dara zināmus tiem, kas varētu gūt no tiem labumu lidojumu drošuma jomā;

- h) savas kompetences ietvaros sniedz ieteikumus vai instrukcijas atsevišķiem industrijas sektoriem;
- i) savas kompetences ietvaros veic darbības, kas saistītas ar normatīvo aktu izmaiņām;
- j) piedalās ziņojumu datu apmaiņā ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Obligātās un brīvprātīgās atgadījumu ziņošanas sistēmas kalpo kā līdzekļi lidojumu drošuma līmeņa novērtēšanai, kā arī tā iespējamai uzlabošanai. Brīvprātīgā ziņošanas sistēma ļauj iegūt informāciju par atgadījumiem, par kuriem nav obligāti jāziņo, bet tie bieži atklāj latentes apstākļus, tādēļ lidojumu drošuma analīzei nepieciešama brīva datu apmaiņa. Brīvu datu apmaiņu veicina taisnīguma kultūras (*Just culture*) vai ziņošanas kultūras (*reporting culture*) princips. Tas nozīmē, ka ziņojumi tiek apkopoti tikai un vienīgi, lai uzlabotu lidojumu drošuma līmeni, apzinātu atgadījumu cēlonus un pastāvošos apdraudējumus. Tie netiek vākti, lai kādu sodītu, bet lai konstatētu un analizētu nepilnības, it īpaši sistēmiskas nepilnības, un lai tās novērstu. Taisnīguma kultūras princips neattiecas uz atgadījumiem, kas ir saistīti ar tīša pārkāpuma izdarīšanu, vai kurās ir bijusi nepārprotama, smaga un nopietna nevērība pret acīmredzamu risku un pilnīgs profesionālās atbildības trūkums.

Informācijas apmaiņas jomā Civilās aviācijas aģentūra pastāvīgi sadarbojas ar ICAO, Eiropas Savienības institūcijām, nelaimes gadījumu izmeklēšanas birojiem un nacionālajām aviācijas iestādēm.

Latvijas Republikas civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma politikas paziņojums

Civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldība ir viens no galvenajiem Latvijas Republikas pienākumiem gaisa transporta jomā. Latvijas Republikā uzraudzību veic un valsts politiku civilās aviācijas drošuma jomā īsteno valsts aģentūra „Civilās aviācijas aģentūra”. Latvijas Republika ir apņēmusies izstrādāt, īsteno, uzturēt un nemitīgi uzlabot stratēģijas un procesus, lai garantētu, ka, veicot jebkuru darbību aviācijas nozarē, kas notiek Latvijas valsts uzraudzībā, tiek nodrošināts pēc iespējas augstāks gaisa kuģu lidojumu drošuma līmenis, saglabājot atbilstību nacionālajiem un starptautiskajiem standartiem.

Latvijas civilās aviācijas organizācijām ir jāpierāda, ka to drošuma pārvaldības sistēmas pienācīgi atspoguļo lidojumu drošuma aspektus. Piemērojot šo pieeju, tiek sagaidīta gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības uzlabošanās un drošas prakses, tostarp ziņošanas par gaisa kuģu lidojumu drošuma jautājumiem civilās aviācijas nozarē, pielietošana.

Latvijas Republikas civilās aviācijas organizāciju vadītāji ir atbildīgi par augsta gaisa kuģu lidojumu drošuma līmeņa nodrošināšanu Latvijas valstī.

Latvijas Republika apņemas:

- a) pamatojoties uz gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības principiem un vispusīgu valsts aviācijas sistēmas analīzi, izstrādāt vispārējās politikas nostādes attiecībā uz noteikumu izstrādi un noteiktu operāciju veikšanu;
- b) konsultēties ar aviācijas nozares segmentu pārstāvjiem par jautājumiem, kas saistīti ar normatīvo aktu izstrādi;
- c) atbalstīt gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldību valstī, nodrošinot efektīvu lidojumu drošuma ziņošanas un saziņas sistēmu;
- d) sadarboties ar pakalpojumu sniedzējiem, risinot gaisa kuģu lidojumu drošuma problēmas;
- e) nodrošināt valsts aģentūras „Civilās aviācijas aģentūra” resursu efektīvu izmantošanu un kvalificēta personāla esamību uzraudzības funkciju veikšanai;
- f) veikt gaisa kuģu lidojumu drošuma uzraudzību, izmantojot lidojumu drošuma risku analīzi un resursu sadales prioritātes;
- g) ievērot gan nacionālās, gan Eiropas Savienības prasības, kā arī starptautiskās prasības un standartus un, kur vien iespējams, izvirzīt augstākas prasības un standartus gaisa kuģu lidojumu drošuma jomā;
- h) stimulēt aviācijas nozari, piemērot lidojumu drošuma pārvaldības jēdzienus un principus un veicināt aviācijas industrijas izglītošanos lidojumu drošuma jomā;
- i) uzraudzīt gaisa kuģu lidojumu drošuma pārvaldības sistēmas īstenošanu civilās aviācijas organizācijās;
- j) nodrošināt, lai visas uzraudzības darbības atbilstu visaugstākajiem gaisa kuģu lidojumu drošuma standartiem;
- k) veikt pasākumus lidojumu drošuma datu vākšanas un apstrādes aizsardzībai, lai mudinātu personas sniegt būtisku, ar lidojumu drošumu saistītu informāciju par apdraudējumiem un nodrošinātu nepārtrauktu lidojumu drošuma pārvaldības datu plūsmu un apmaiņu starp Latvijas Republiku un pakalpojumu sniedzējiem;
- l) uzturēt Latvijas civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmu un novērtēt tās reālo īstenošanas gaitu, ņemot vērā skaidri noteiktus lidojumu drošuma rādītājus un lidojumu drošuma mērķus.

Latvijas Republikas politika civilās aviācijas lidojumu drošuma jomā jāievēro visiem Civilās aviācijas aģentūras darbiniekiem, veicot lidojumu drošuma uzraudzību.

Valsts aģentūras „Civilās aviācijas aģentūra” direktors

WV 30.08.21.